

I Shaloms septembernummer läste vi en intervju med Eva Spångberg där hon snuddade vid skapelseberättelsen. Eva säger: ”Sedan skapades människan i Kristus ... så står det i Kolosserbrevet ... att människan skapades *i* Guds avbild, inte *till* Guds avbild. Avbilden är Jesus.”

I Kol 1:16, som hon citerar, står det till och med att allting i himlen och på jorden skapades i Kristus. Det är inte så lätt att ta till sig för ett mänskligt förnuft. Ändå kan sådant som först ser ut som teologiska spetsfundigheter ibland ge levande aha-upplevelser. Och nyckeln är ofta det hebreiska språket.

Eva Spångbergs poäng är helheten i Bibeln. Kristus Jesus är med från begynnelsen. Det köper vi naturligtvis inte utan vidare – det skall man aldrig göra! Vi får gå till ”begynnelsen”, skapelseberättelsen i 1 Mos och titta efter. Om Bibeln är en helhet så skall den första skapelseberättelsen harmoniera med de efterföljande, t ex den i Kolosserbrevet.

I den svenska översättningen från 1917 läser vi (1 Mos 1:26): ”Och Gud sade: ’Låt oss göra människor till vår avbild, till att vara oss lika.’”

Bibel 2000: ”Gud sade: ’Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss.’”

Så går vi till grundtexten:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ

Va-jómer Elohim na-ase adam b-tsalménu ki-dmuténu.

Först en kommentar om uttalsangivelsen. Tecknet **shva** (ְ) under en bokstav är egentligen en markering om vokallöshet. Ibland blir dock uttalet så obekvämt att man automatiskt lägger till ett e- eller ö-ljud, och ofta har jag också skrivit ut det – som e – i min transkribering. Jag gör inte så i dag, och möjligen inte framöver heller. **Shva** är ingen vokal i den meningen att den kan bilda stavelse, och därför känns det bättre att inte skriva ut e-et. Men hebreiskan är inte svår att uttala för oss – när det känns bekvämast så, så uttalar man **shva**-tecknet som ett obetonat e eller ö. I det här fallet alltså **be-tsalménu** och **ki-demuténu**.

Vi skall inte göra en grammatisk genomgång av hela vår text utan bara plocka fram ett par uttryck.

בְּצַלְמֵנוּ : Du känner igen prefixet **b-** d v s prepositionen *i*. Hebreiskans prepositioner täcker inte sådär helt våra svenska. **B-** översätts t ex ibland bäst som *med* eller *på* eller *hos* och i vissa fall som ytterligare något annat. Men grundbetydelsen är nästan genomgående något slagst befintlighet, inte riktning eller ändamål.

Översättarna till 1917 års version måste ha tänkt att ”i vår avbild” låter obegripligt. Och så har man gjort lite våld på texten och skrivit ”till vår avbild”.

Bibel 2000 har skrivit om helt och hållet, som du ser: ”som är vår avbild”. Här skulle man vilja tillämpa det gamla talesättet: ”Vi gör så här så vet vi med bestämdhet att det blir fel.”

Jag har tittat efter i fyra olika engelska översättningar, tre kristna och en judisk. I alla fyra står det ”in our image”. Det är en iakttagelse jag ofta har gjort, att man i det engelska språkområdet har varit försiktigare än hos oss med att göra våld på texten för att den skall passa ens egna förståndsmässiga begränsningar.

Går vi tillbaka till Kol 1:16 så finner vi i den moderna hebreiska översättningen: **בּוֹ נִבְרָא כֹּל** (bo nivra kol) = *i honom skapades allting*. B- med prepositionen -o = *i honom*.

Åter till GT: Ordet som översätts med *avbild* – **צֶלֶם** (tsélem) – översätts på andra ställen med *bild* eller *beläte*. I modern hebreiska har vi ordet *fotografi* på samma rot: **צִלּוּם** (tsilum).

Vi går vidare till **כְּדִמוּתֵנוּ** – ”till att vara oss lika” i 1917 års Bibel. **דְּמוּת** (dmut) = *likhet, avbild*, ett lite mer abstrakt begrepp än tsélem. Prefixet är här k-, en preposition med grundbetydelsen *liksom, i enlighet med*.

1917 års Bibel har alltså även här skrivit *till*, vilket ju känns tveksamt. Två av de kristna engelska översättningarna liksom den judiska har varit texttrognare: *according to Our likeness* (New American Standard Bible) resp *after our likeness* (King James Bible och Tanakh (Jewish Publication Society, 1985)).

Vem vågar påstå att han begriper detta fullt ut? Gud skapar i eller genom sin avbild, Kristus – och oss människor även ”i enlighet med” honom. Målet för våra liv är ju likhet med Kristus. Detta mål finns alltså utsagt redan i skapelseberättelsen, för den som vill utforska de hebreiska konsonanterna!

Till sist en kommentar om pluralformen **Elohim** – *Gud* – och uttrycken **tsalménu** och **dmuténu** – *vår avbild, vår likhet*. Många har genom tiderna försökt analysera detta att Gud talar om sig själv i pluralis och kommit till diverse fantasifulla slutsatser. Det enklaste är kanske att anta att detta är ett slags ”pluralis majestatis”. Av tradition säger ju också mänskliga kungar i högtidliga sammanhang ”Vi Carl Gustaf ....”